

Anne Rintamäki ps ym.

Lakialoite laiksi mielenterveyslain 22 j §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteen tarkoituksena on muuttaa mielenterveyslakia siten, että psykiatrisessa sairaalassa hoidossa olevan potilaan yhteydenpitoa sairaalan ulkopuolelle voidaan rajoittaa, mikäli on syytä epäillä, että potilas käyttää yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin. Samalla mielenterveyslakia muutetaan siten, että potilaan yhteydenpitoa voidaan rajoittaa enintään 90 päivää kerrallaan, mikäli hänen epäillään käyttävän yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin.

PERUSTELUT

Mielenterveyspotilaiden yhteydenpitoon käytettävien välineiden ja laitteiden käytön rajoittaminen, jos heitä epäillään rikollisesta toiminnasta, on perusteltua potilaan oman hoidon ja turvallisuuden, muiden potilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden sekä muiden henkilöiden yksityisyyden suojaamisen näkökulmasta. Lainsäädännön täydentäminen tämän mahdollistamiseksi antaa selkeän oikeudellisen perustan toimille, jotka parantavat sairaalan yleistä turvallisuutta ja potilaiden hoidon tehokkuutta.

Arvion epäilyistä rikoksen teosta tekee esitutkintaviranomainen. Esitutkintaviranomaisena aloitteen tarkoittamissa tapauksissa toimii poliisi.

Jos potilaan epäillään käyttävän yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin, on yhteydenpidon rajoittaminen perusteltua nykyisissä määriteltyä 30 päivää pidempään. Tämä ennaltaehkäisee uusien rikoksien tekemistä ja siten osaltaan edistää hoidon onnistumista. Uudistus helpottaa myös hoidosta vastaavaan lääkärin sekä tapausta tutkivan poliisin työtä, kun uusia päätöksiä ei tarvitse tehdä kuukauden välein ja esitutkinta ehditään suorittaa loppuun ilman, että uusia rikoksia tapahtuu.

Rajoitus kohdistuisi vain siihen nimenomaiseen yhteydenpidon välineeseen, jolla rikoksia epäillään tehtävän. Rajoitus voisi kohdistua siis esimerkiksi vain internetyhteydellä varustettuun matkapuhelimeen tai tietokoneeseen, mikäli rikoksia epäillään tehtävän internetin myyntipalstoilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

mielenterveyslain 22 j §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan mielenterveyslain (1116/1990) 22 j §, sellaisena kuin se on laissa 1423/2001, seuraavasti:

22 j §

Yhteydenpidon rajoittaminen

Potilaalla on oikeus pitää yhteyttä sairaalan ulkopuolelle käyttämällä puhelinta, lähettämällä ja vastaanottamalla kirjeitä tai muita luottamuksellisia viestejä ja muita lähetyksiä sekä vastaanottamalla vieraita.

Potilaan yhteydenpitoa sairaalan ulkopuolelle saadaan rajoittaa, jos yhteydenpidosta on vakavaa haittaa potilaan hoidolle, kuntoutukselle tai turvallisuudelle, jos rajoittaminen on välttämättöntä muun henkilön yksityiselämän suojaamiseksi tai jos on syytä epäillä, että potilas käyttää yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin. Arvion potilaan epäilystä rikoksesta tekee esitutkintaviranomainen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu syyistä potilaan lähettämä tai hänelle osoitettu yksittäinen kirje tai muu siihen rinnastettava viesti saadaan lukea ja pidättää. Potilaan hallussa olevat yhteydenpitoon käytettävät välineet ja laitteet saadaan rajoituksen ajaksi ottaa toimintayksikön haltuun tai niiden käyttöä saadaan rajoittaa. Pidätetyt kirjeet on säilytettävä erillään potilasasiakirjoista siten, että ne ovat vain pidättämispäätöksen tekemiseen osallistuvien luettavissa.

Potilaan ja sairaalan toimintaa valvovien viranomaisten, lainkäyttöviranomaisten ja ihmisoikeuksien kansainvälisten valvontaelimien välistä kirjeenvaihtoa tai muuta yhteydenpitoa ei saa rajoittaa. Potilaan yhteydenpitoa oikeusavustajaansa tai sairaalan potilasasiamieheen ei saa rajoittaa.

Sairaalan psykiatrisesta hoidosta vastaavan ylilääkärin tai muun vastaavan lääkärin on tehtävä 2 momentissa tarkoitettu yhteydenpidon rajoittamisesta kirjallinen päätös. Ennen päätöksen tekemistä on potilaalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Myös muulle sairaalan tiedossa olevalle asianosaiselle on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Päätöksessä on mainittava rajoituksen syy, henkilöt, joihin rajoitus kohdistuu, millaista yhteydenpitoa rajoitus koskee ja missä laajuudessa se toteutetaan. Rajoitusta koskevan päätöksen tulee olla määräaikaisten ja se saa olla voimassa enintään 30 päivää kerrallaan. Jos esitutkintaviranomainen epäilee potilaan käyttävän yhteydenpitoa rikollisiin tarkoituksiin, rajoitusta koskeva päätös saa olla voimassa enintään 90 päivää kerrallaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 40/2024 vp

Helsingissä 13.11.2024

Anne Rintamäki ps
Merja Rasinkangas ps
Pia Sillanpää ps
Mikko Polvinen ps
Jari Ronkainen ps
Minna Reijonen ps
Jari Koskela ps
Sheikki Laakso ps
Jorma Piisinen ps
Petri Huru ps
Rami Lehtinen ps
Sara Seppänen ps
Miko Bergbom ps
Ritva Elomaa ps
Joakim Vigelius ps
Timo Vornanen tv
Mikko Lundén ps
Jani Mäkelä ps
Juha Mäenpää ps
Mira Nieminen ps
Kaisa Garedew ps
Juho Eerola ps
Hannu Hoskonen kesk
Sami Savio ps
Pekka Aittakumpu ps
Marko Kilpi kok
Jouni Ovaska kesk
Mauri Peltokangas ps
Ville Valkonen kok
Karoliina Partanen kok
Peter Östman kd
Hanna-Leena Mattila kesk
Markku Siponen kesk
Heikki Autto kok
Tomi Immonen ps
Oskari Valtola kok
Ville Vähämäki ps
Veijo Niemi ps
Ben Zyskowicz kok
Mats Löfström r
Seppo Eskelinen sd
Marko Asell sd
Päivi Räsänen kd
Mika Poutala kd

Lakialoite LA 40/2024 vp

Vesa Kallio kesk
Mari Kaunistola kok
Helena Marttila sd
Arja Juvonen ps
Anders Norrback r
Antti Kangas ps
Teemu Kinnari kok
Jaana Strandman ps
Teemu Keskisarja ps
Vilhelm Junnila ps
Mia Laiho kok
Tuomas Kettunen kesk
Lotta Hamari sd
Antti Kurvinen kesk
Laura Huhtasaari ps
Saku Nikkanen sd
Janne Jukkola kok
Juha Hänninen kok
Christoffer Ingo r
Mikko Ollikainen r
Paula Werning sd
Ari Koponen ps
Joona Räsänen sd
Sari Tanus kd
Markku Eestilä kok
Olga Oinas-Panuma kesk
Anne Kalmari kesk
Timo Mehtälä kesk
Sakari Puisto ps
Eerikki Viljanen kesk
Sanna Antikainen ps
Hanna Kosonen kesk
Aino-Kaisa Pekonen vas
Ilmari Nurminen sd
Kim Berg sd
Milla Lahdenperä kok
Noora Fagerström kok
Mikko Savola kesk
Aki Lindén sd
Pauli Aalto-Setälä kok
Johanna Ojala-Niemelä sd
Onni Rostila ps
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Timo Suhonen sd
Juha Viitala sd
Mika Lintilä kesk

Lakialoite LA 40/2024 vp

Aleksi Jäntti kok
Tere Sammallahdi kok
Ville Kaunisto kok
Petri Honkonen kesk
Terhi Koulumies kok
Sari Sarkomaa kok
Markus Lohi kesk
Hanna Räsänen kesk
Jessi Jokelainen vas
Ville Väyrynen kok
Timo Heinonen kok
Pinja Perholehto sd
Hanna Holopainen vihr
Suna Kymäläinen sd
Maaret Castrén kok
Henrik Wickström r
Matias Mäkynen sd
Jukka Kopra kok
Pia Hiltunen sd
Atte Kaleva kok
Sofia Virta vihr
Mari-Leena Talvitie kok
Bella Forsgrén vihr